

Sneg je, glej na TV sneg je

Kako smo v letu 2021 spet (naj)več pričakovali od televizije in zakaj smo dobili preveč

JAŠA LORENČIČ

Ko je bila do modrih gat in modrca slečena Katarina Čas kot Chantalle bogato oblepljena z debelimi dolarji v **Volku z Wall Streeta** (The Wolf of Wall Street, 2013, Martin Scorsese), je mastno bogate like Leonarda DiCapria, Margot Robbie, Jonaha Hilla in Jona Bernthala preprič(ev)ala, da bo gladko prešvercala utajene dolarje čez Atlantik. Ampak za to je potrebovala – Martina Scorseseja. Torej silne, oskarjevskih nominacij vredne milijone za nakokirano zgodbo o silnih, zapora vrednih milijonih. Pa še njega je, kot je znano, po svoje naplatala in posegla v scenarij. Ter kasneje ponosno mahala s slovensko zastavo. Evo nas!

Ja, takrat smo še pobirali brado iz tal. Mislili, verjeli, pričakovali smo, da več od tega ne bomo videli. Pri nas pa sploh ne. Da je to možno samo tam nekje. Daleč stran. Da je to, če že, lahko uspelo le Katarini Čas. Da je to ... Pač ... Nemogoče. No, razen če gre za športnike. Samo ti so tako prekleto super-duper dobri, da ni več takšen šok.

Nato pa smo letos kazali s prstom v ekran. V domače face. Pa ne samo enkrat.

Martinovo in skupaj naprej

Ker potem ... Smo videli sneg. Spet. Doma. Na televiziji! In ne. To ni bil televizijski sneg, ki ga že dolgo po ukinitvi domačih anten tako ali tako več ni. Tistih črno-belih pikic nedosegljivosti, ko nam je šumeča praznina omejenosti dokončno sporočala, da nam vse vendarle ni dostopno. Da obstaja tudi konec.

Videli smo drugačen sneg. Videli smo ... Pet debelih belih črtic mladih tipov, ki so v enem prispevku v Tarči delovali kot akcijski film, ki ga nihče pri nas nikoli ne bo posnel. Ne, niti Mitja Okorn. Bilo je vse, kar smo gledali iz tujine. V filmih in serijah. Zdaj pa smo to videli doma. Na domačih programih.

V domačem jeziku. V letu, ko je (pro)padla najbolj popularna »domača« piratska spletna stran in ko so obenem po petnajstih letih našli posnetke ministra, ki (za potrebe gledalcev v podnapisih) govori o »glupih davkih«, se je zgodilo, da smo za en večer na dveh najbolj gledanih programih gledali – isto. Ja. Televizija Slovenija in Pop TV sta na martinovo (!) predvajali isto oddajo. Skupno. Smo gledali zgodovino? Prelom? Revolucijo? Žal ne. Parna lokomotiva v ozadju je (ne)hote lucidno odkimala prihodnosti. Nostalgичna, nujno predolga panoramska vožnja po tirih prevečkrat prevožene proge.

To je to?

Za gledalce slovenske televizije je bilo v letu 2021, kot da bi gledali zajeten dokumentarec, premišljeno serijo ali visokoleteč film, za kar pa pri nas nikdar ni (bilo) denarja. In ga ne bo. Ko smo naposled nepričakovano v informativnih programih dobili sorodno bogato vsebino, torej vse tisto, kar odmeva na tujem in potem prikaplja do nas, je sledilo globoko, prazno, sunkovito pribitje na tla. Splahnelo razočaranje. Izgubljeno s prevodom. To je to?

Ja, to je bilo to. Mladi, golobradi, obriti, potetovirani, metroseksualni tipi, ki plavajo z želvami, se slikajo sami zgoraj brez v banji, rajsko jadrajo, letijo s helikopterjem. In ne, ne v filmu, ki ga Mitja Okorn ne bo najbrž nikdar posnel. Vsaj ne takega, kjer bi govorili slovensko. Vse fantazije, ki pa niso fantastika tipa *Pod svobodnim soncem* ali *Krst pri Savici*, so bile predvajane na teveju. Mhm. Na teveju.

V domala kultni Tarči smo tako na začetku leta videli »junake« testov, kako se imajo brezbrizno fino, medtem ko je bilo skoraj vsem ostalim v studiu nekaj kakor nerodno, ker skupaj z Eriko Žnidaršič niso mogli dojeti, da se je to

sploh zgodilo, na Pop TV pa nato proti koncu leta poslušali ministra, ki je s tedaj velikim direktorjem govoril o »glupih davkih« in nato še o tem, kako »bomo sodnikom strli jajca«. Vse to, želve, davki, jajca, je pristalo v parlamentu. Kot zelo resna tema. Zakaj? Ker je bilo na televiziji! Bolj banalno je bilo videti, bolj resne so bile politične debate.

Televizija, ki ima pri nas še vedno neverjetno politično moč (kako naj si sicer razlagamo nove obraze v državi, ki je polepljena s plakati in bi jih ob cesti gladko zgrešili?), je začela prehitovati realnost na svoj negotov, nedefiniran, nenatančen način. Ampak če kaj, letos ni več gledala na standarde, tradicijo ali karkoli. Postala je predvsem in zgolj – šov.

Daljinec in droži

Ampak naslovi in »trailerji« žal niso prinesli dodane vrednosti za televizijo kot medij. Vsi ti »šovi« so bili kratkega daha. Le napovedniki. Vse podzgodbe, nadaljevanja, *spin-offi* in *sequeli* so se odvili drugje. Morda smo s koronavirusom na novo odkrili peko kruha. Ampak tako kot kozarci z drožmi zdaj čemi tudi daljinec. Ne drži tista cinična, da je pandemija najboljše, kar se je lahko televiziji zgodilo.

Priložnost v 2021, ko je Uroš Slak denimo premaknil hrvaški nedeljski standard na uro prej, tako da bi naj bil *Nedeljom u 2* poslej *Ena na ena* (ob enih), je bila več kot zamujena, saj televizija pri nas še vedno deluje preveč z zamikom. Pa ne zato, ker vse več ljudi, kot je denimo za Metin čaj odkrito priznal Igor Bergant, voditelj Odmevov, dejansko gleda z zamikom, česar podatki gledanosti sicer še ne zaznavajo. Ampak to ni bistveno.

Še vedno predolgo traja, da se pri nas televizija sama zaveda sprememb, ki jih bodisi zaznava ali celo povzroča. In, še huje, kadar ima prelomno vsebino, kot je bil *Skupaj naprej*, ne ve, kako naj začeto pospremi do konca. Zato ni čudno, da se je po dolgem času zgodil TV-oglas, ki je presegel svoj osnovni namen in so v bitki za pohištvo »zmagali« domači fantje, ki so v švedščini vabili nazaj domov. Ali pa da se je Miši Molk zgodil intervju leta z Mio Skrbincem, ki to, vsaj ko gre za golo gledalčevost izkušnjo, vsekakor ni bil. Televiziji se je zgodilo ogromno, ampak večinoma ne tako, kot bi si bila sama želela. Kadar je (absolutno) gledanje televizije preseglo gole podatke o (relativni) gledanosti, smo od televizije pričakovali preveč.

Vrenko vs. Jezero

Slovenska televizija ima sicer še vedno svoje velike trenutke oziroma ji uspe prepričati javnost o svoji veličini, kar pa se v primeru *Skupaj naprej* ni obneslo, saj je v PR mašineriji

preprosto pregorela. Še bolj se je nacionalki poznalo, da zaradi pandemije ni mogla zagnati *Eme* in je tako zatavala v razvedrilnem kviznem in harmonikastem povprečju. Zlasti ko je videla, kako je prav koronske razmere izkoristila konkurenca s *Sanjskim moškim*, ko so pač goli, bazični, primarni odnosi spet pritegnili. Kot tudi talenti v drugi polovici leta.

Povsem drugače s postavljanjem letvic je v igranem programu. Po *Jezeru* (2019), ki bo zdaj dobilo nadaljevanje z drugo sezono (*Leninov park, Dolina rož*), je nadaljevanje *Primeri inšpektorja Vrenka* (2021) (po kriminalkah Avgusta Demšarja) v osnovi sicer skušala držati nivo. Ampak prav za to gre: kaj ta nivo pomeni? Če gre za gledanost, potem Vrenko niti slučajno ni bil neuspeh. Toda znova se je pokazalo, da z »nacionalno« gledanostjo pridejo tudi kritike (mlajše) publike, ki bo nezadržno izdelke primerjala s tujo produkcijo. Seveda so take komparacije še vedno več kot le nehvaležne, toda obenem so večinoma dobronamerne, nacionalka pa še vedno ne dojame povsem, da se takšna gledanost »ne zgodi kar sama od sebe«.

Če je imelo *Jezero* težave z zvokom, je *Vrenko*, upamo, dokončno spoznal, da so časi sicer povsem legitimne zborne slovenščine v tako izrazito (samo)prepoznavnem dialektalnem okolju, kot je Maribor, dokončno minili. Kar najbolje vedo vsi tisti, ki goltajo domačo produkcijo na Voyo, ki žal zaradi sproščene, obrtniške, vedre in skoraj nikdar cenene vsebine še vedno ostaja zamujena priložnost.

Supervolilno leto 2022 bo pokazalo, kako Slovenci dojemamo televizijo. Bitka v minulem letu za vpliv nanjo je bila trda, odmevna in draga. V prepričanju, da je televizija še vedno glavna. Kar je svojevrsten čudaški in vsiljiv kompliment za gospodično, ki še zna biti dama, je gospa, se je vmes že počutila kot vdova, a ima še vedno svojo moč. Pa naj gre za obrite fantiče, glupe davke, kriminaliste ali košarkarje. ■